

оформленням митних операцій, курсовими різницями, документальним оформленням, дотриманням податкового та митного законодавства. При цьому всі підприємства ведуть бухгалтерський облік зовнішньоторговельних операцій спираючись на ряд зовнішніх чинників, таких як розрахунки із закордонними постачальниками та підрядниками, порядок переходу права власності на імпортований і експортований товар, правила та умови INCOTERMS, вимоги щодо послідовності відображення облікових операцій.

Список використаної літератури

1. Кулицький С. Зовнішня торгівля України: стан, проблеми й перспективи. *Україна: події, факти, коментарі*. 2018. № 10. С. 39–52.
2. Садридінєв Р.Ш. Інфраструктура зовнішньоекономічної діяльності: теоретичний аспект. *Вісник Черкаського університету*. 2016. № 1. С. 104-114.
3. Зовнішня торгівля України в III кварталі знову стала дефіцитною. URL:<https://www.smida.gov.ua/news/allnews/zovnisnatorgivlaukrainiviiiikvartaliznovustaladeficitnouderzstat>
4. Лучко М. Р., Мельник Н. Г., Сисюк С. В. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018, 347 с.

Світлана Приймич

КОРПОРАТИВНИЙ ОБЛІК ЯК ПОНЯТТЯ

Важливими центрами консолідації власності та інтеграції капіталу в усьому світі стають корпоративні структури – великі організації, засновники яких добровільно об'єднали ресурси і сформували систему господарювання з метою отримання підприємницького доходу. Водночас, як зазначає Р.В. Кузіна, глобалізаційні процеси тарозвиток корпоративного сектора суттєво впливають на формування різноманітних концепцій, зокрема й облікових. У своєму дослідженні вона обґрунтовано доводить, що ефективність корпоративного управління залежить від якості обліку та корпоративної звітності [4, с. 5].

Характеризуючи поняття «корпорація» Г.І. Базецька підкреслює, що вони є підприємницькими організаціям у формі акціонерних товариств та консолідованих груп, сформованих як результат внутрішньогалузевого і міжгалузевого руху капіталу. Також автор зазначає, що корпораціями є холдинги, але їх правова природа у законодавстві України чітко не закріплена [1, с. 6]. Господарський кодекс визначає корпорацію як «договірне об'єднання, що створюється на базі поєднання виробничих, наукових й комерційних

інтересів підприємств, які об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації» [2].

Якщо розглядати кількість корпорацій в Україні, то Державний комітет статистики наводить такі дані (див. рис. 1):

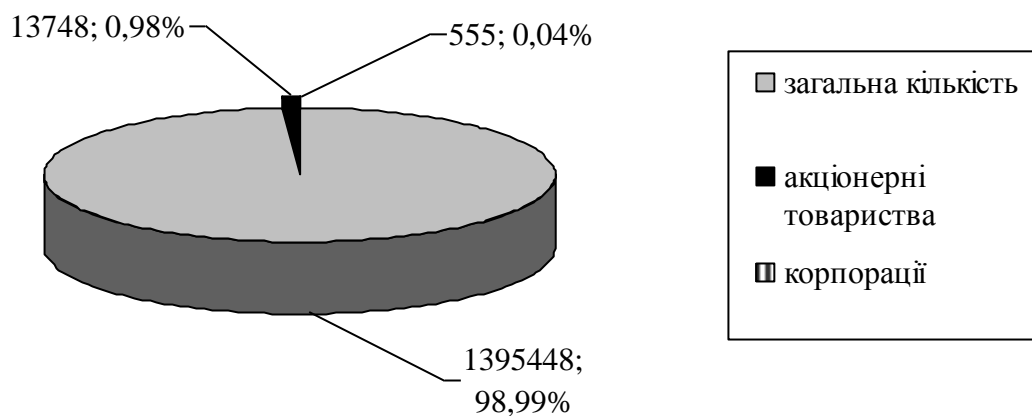

Рис. 1. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання в Україні станом на 1 січня 2021 року
Сформовано за даними [3].

Отже, як видно з рис. 1, в загальній кількості юридичних осіб в Україні частка підприємств, які мають статус корпорації, є невеликою – лише 0,04%. Водночас зауважимо, що такий статус мають переважно великі компанії зі складною структурою, наприклад, корпорації «ТАСКО», «ПАРУС», ДТЕК. Зокрема, якщо розглядати корпорацію ДТЕК, – то це одна з найбільших приватних вертикально-інтегрованих енергетичних компаній України, яка охоплює дуже багато видів діяльності: видобуток природного газу, вугілля, відновлюваної та теплової електроенергії, розподілу та постачання електроенергії, енергоефективні технології, реалізація проєктів у сфері технологічної та цифрової трансформації, освітні бізнес-платформи тощо. Така складна структура впливає на функціонування системи корпоративного управління, яке стає неможливою без налагодження дієвого обліково-інформаційного забезпечення. В цьому випадку, як підкреслює В.Ю. Царук, облік спрямований на задоволення прав акціонерів із використанням облікового інструментарію, а також на інформаційну підтримку системи менеджменту на основі достовірної та релевантної облікової інформації про діяльність корпорації [8, с. 369]. Водночас науковець зауважує, що «...питання інформаційної підтримки корпоративного управління залишаються переважно поза увагою науковців, незважаючи на існування значних відмінностей між

корпоративним управлінням та управлінням господарською діяльністю підприємства» [8, с. 370].

Багато вчених у своїх роботах, де-факто, згадують термін «корпоративний облік» і «корпоративна звітність», не вдаючись до докладного опису, що вони розуміють під цими поняттями. Наприклад, в авторефераті дисертації Н.О. Лоханової [5, с. 22-23] наведено результати дослідження «інтегрованої корпоративної звітності», у монографії О.І. Пилипенка також згадується поняття корпоративного обліку, якому присвячено кілька дисертацій [6, с. 50-51]. Р.В. Кузіна детально досліджує корпоративний облік та звітність, але також не дає визначення даних понять. Отож, у дослідженнях українських учених немає чіткого визначення корпоративного обліку та не окреслено його місце в системі обліку в цілому.

В. В. Рябініна та Г. І. Базецька припускають, що корпоративний облік можна вважати невід'ємним елементом корпоративного менеджменту, водночас – це окремий вид бухгалтерського обліку і самостійна галузь практичної діяльності, яка переважно здійснюється в публічних компаніях [7, с.30; 1, с 6].

В іноземній літературі поняття «корпоративний облік» розкрито дещо ширше. Наприклад, у підручнику «Corporate accounting» зазначається, що всі корпоративні підприємства будуть мати певні особливості як в організаційній структурі, так й в системі управління [9, с. 6-11], тому для них буде притаманним застосування корпоративного обліку, метою якого є задоволення інформаційних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів. Водночас автори підручника підкреслюють, що як облік так і звітність для корпоративних структур чітко регулюються корпоративним законодавством та законодавством про компанії.

Корпоративне управління та бухгалтерський облік тісно пов'язані між собою, оскільки джерелом даних для суб'єктів корпоративного управління є облікова інформація, яка використовується при прийнятті рішень менеджментом компаній. Одночасно облік знаходиться у сфері впливу системи менеджменту, оскільки рішення щодо реалізації облікової політики корпорації приймаються її керівництвом. Тому облікову інформацію доцільно розглядати як наслідок корпоративного управління, а загальна якість результатів функціонування облікової системи, іншими словами обліково-інформаційного продукту, залежить від механізмів й інструментів, що застосовувалися суб'єктами корпоративного управління для її врегулювання [8, с. 371].

Поняття корпоративного обліку базується на визначенні, наведеному в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», тобто його можна вважати процесом виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність

корпорації зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Разом з тим, такий облік має бути адаптований до реальних потреб власників корпорації та стати індикатором рівня збігу інтересів прав власників і менеджменту, а також дієвим механізмом діагностики та попередження фактів корпоративного шахрайства. Отож, система корпоративного обліку й звітності тісно пов'язана з цілями корпоративного управління, сприяє захисту прав та інтересів різних груп користувачів, пов'язаних з функціонуванням корпорації. Водночас якісна та прозора корпоративна звітність сприяє залученню капіталу, інвестиціям, розширенню бізнесу.

На думку Р.В. Кузіної корпоративний облік перебуває під впливом глобалізації як новітнього наукового явища й контексту світового розвитку, тому знаходиться в центрі уваги з метою вивчення перспектив розвитку такого обліку, а для досягнення цієї проблеми потрібні дещо інші підходи осмислення ролі облікової інформації [4, с. 99].

Перспективи розвитку корпоративного обліку, зокрема стосовно підходів до розкриття облікової та звітної інформації, базуються на необхідності застосування принципів, закріплених у міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ). Тому перспективами подальших досліджень є адаптація чинних МСФЗ до діяльності національних корпорацій та подальшої інтеграції корпоративного обліку та звітності в міжнародну систему.

Список використаної літератури

1. Базецька Г. І. Корпоративний облік та фінансовий аналіз для менеджерів. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 148 с.
2. Господарський Кодекс України: редакція від 27.02.2021, 436-IV, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2>
3. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання на 1 січня 2021 року: Державний комітет статистики України, URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
4. Кузіна Р. В. Корпоративний облік і звітність в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку: Монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2015. 416 с.
5. Лоханова Н. О. Облік у системі управління економічною стійкістю підприємств: інституціональний підхід : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня докт. ек. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Одеса, 2013. 36 с.
6. Пилипенко О. І. Корпоративні права в системі бухгалтерського обліку: монографія. Житомир: ФОП Кузьмін Дн. Л., 2010. 612 с.
7. Рябініна В. В. Організаційні аспекти побудови бухгалтерського обліку вартості корпорації Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics,

Accounting and Audit, 2016, № 1-2 с. 30-37

8. Царук В. Ю. Проблеми розвитку обліку в системі корпоративного управління. Бізнес- Інформ. 2018. №11. С. 369–374.

9. Maheshwari S.N., Maheshwari S.K. Corporate Accounting, 6th Edition, Vikas Publishing House, 2018, 1432 p.

ГРУПА ОДСм-11

Марина Войтовська

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Основною складовою системи управління закладом освіти є його обліково-аналітичне забезпечення. Тісний взаємозв'язок облікових та аналітичних операцій, безперебійність виконання процесів і формування точних результатів забезпечить правильність прийняття управлінських рішень. Для того аби фінансово-господарська діяльність функціонувала безперебійно, здійснюється постійне удосконалення методології і нормативного забезпечення в обліково-аналітичній системі. Найважливішими компонентами інформаційної системи є облік та аналіз.

Протягом останніх років відбулися значні зміни, що регламентують діяльність закладів освіти. Законодавством України передбачено автономію закладів освіти. До обов'язків керівників даних установ належить:

- самостійно організовувати діяльності закладу освіти та нести відповідальність за освітню, фінансову та іншу діяльність;
- вирішувати усі фінансові питання закладу;
- здійснювати прийом працівників на роботу та звільняти з займаної посади, визначати їх функціональні обов'язки;
- затверджувати штатні розписи.

Автономізація діяльності закладів освіти була проведена з метою:

- ефективного використання бюджетних коштів;
- забезпечення фінансової незалежності;
- проведення своєчасних закупівель.

З метою правильного та ефективного ведення обліку заклади освіти формують облікову політику, у якій визначають методи та процедури, які повинен використовувати суб'єкт державного сектору.

Доходи, видатки та витрати установ освіти є самостійними об'єктами обліку, хоча між ними існує причинно-наслідковий зв'язок. Видатки установи здійснюють в процесі надання нематеріальних послуг. Видатки – це суми